

ایران زندگی

وقتی برای روان درمانی دست به دامن فضای مجازی می‌شوید

رؤیای خواب خوش

◀ | صفحه ۱۲

دادستانی به صاحبان شرهای رها شده هشدار داد

مرکب های سرگردان مرگ در جاده های کویری

◀ | صفحه ۱۰

فعالان حوزه ماینینگ در گفت و گو با «ایران» مطرح کردند

قانونگذاری دیر هنگام؛ علت افزایش کلاهبرداری در تبادل رمزارزها

◀ | صفحه ۱۱

جمعیت قوها در تالاب سرخورد از ۲ هزار بال گذشت

◀ | صفحه ۱۰

کودکان خیابان در انتظار حمایت

فقر در جامعه ما درحال افزایش است. تحریم‌ها یکی از مهم‌ترین عوامل این افزایش به شمار می‌آید و شیوع بیماری کرونا در کشور نیز بر این مشکل دامن زده است. در حقیقت با افزایش فقر در جامعه هر روزه بر تعداد افراد زیر خط فقر افزوده می‌شود و به‌دنبال آن کودکان بیشتری برای کمک به معیشت خانواده راهی خیابان می‌شوند.

نکته بعدی، نظام رفاه و تأمین اجتماعی کشور است. به این معنا که ما نظام شناسایی دقیقی از خانواده‌های نیازمند نداریم گرچه بانک رفاه ایرانیان در این حوزه کمک کوچکی می‌کند اما این کافی نیست. از سوی دیگر برای همان تعداد اندک افرادی که در این زمینه شناسایی می‌شوند نظام رصد هوشمند با هدف توانمندسازی و ایجاد دسترسی به منابع خدمات اجتماعی وجود ندارد. منظور ما هوشمندی این است که رویکرد فعال داشته باشد و اگر فقیری شناسایی شد برای کمک به او اقدام شود. مشکل بعدی در نظام رفاه و تأمین اجتماعی کشور این نکته است که به‌واسطه مشکلات اقتصادی، منابع مالی لازم برای حمایت از افراد شناسایی شده وجود ندارد یا کم است. متأسفانه در حال حاضر حتی افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی با وجود افزایش مستمری ماهانه از سوی دولت بازهم با مشکلات معیشتی متعددی روبه رو هستند.

در چنین شرایطی که بحران‌هایی نظیر کرونا نیز بر مشکلات موجود دامن می‌زند با شکل‌های متعدد و پدیده‌های مختلفی در حوزه اجتماعی مواجه می‌شویم. شکل‌های مختلف از تکدیگری، کار کودکان، کار زنان و سالمندان، استفاده‌ها از افراد دارای معلولیت و حتی بیماران برای جلب کمک دیگران نمونه‌هایی از این پدیده‌های ناخوشایند و آسیب‌زای اجتماعی است.

لذا می‌توان گفت در چنین شرایطی سیستمی که افراد بر مبنای آن از مردم جامعه کمک می‌گیرند تغییر می‌یابد و با شکل‌های گوناگونی خود نمای می‌کند. به‌طوری‌که در حال حاضر حتی روش دیجیتال‌سازی هم به‌وجود آمده و مشاهده می‌شود هزار چند گاهی در شبکه‌های مجازی یا اینستاگرام پیام‌هایی برای جمع‌آوری کمک برای افراد بیمار یا مستحق دست‌به‌دست می‌شود.

یکی دیگر از اشکال دریافت کمک، حضور کودکان در خیابان‌ها و درخواست آنها مبنی بر تهیه غذا و مایحتاج زندگی است. از آنجایی که معمولاً توصیه شده برای کمک به کودکان کار خیابان بهتر است برایشان غذا و مواد خوراکی تهیه کنید روش دریافت کمک از سوی بسیاری از این کودکان تغییر کرده و ما مشاهده می‌کنیم بسیاری از آنها در کنار فروشگاه‌ها و سوپرمارکت‌ها برای خرید برخی از اقلام از مردم کمک می‌خواهند. حتی در پشت چراغ قرمز خیابان‌ها از رانندگان خودروها دستمال کاغذی می‌گیرند که البته هیچ یک از این اقلام برای مصرف خود آنها نیست و اقلام را مجدداً به صاحب همان فروشگاه یا سوپرمارکت به قیمت پایین‌تر می‌فروشند یا حتی دستمال کاغذی‌ها را در پک‌های کوچک‌تر و جیبی آماده می‌کنند و می‌فروشند.

این پدیده مخصوص این روزها نیست و از گذشته‌ها وجود داشته، مثلاً به یاد دارم که در گذشته برخی از افراد با مراجعه به درخانه‌ها، اقلام مصرفی طلب می‌کردند و مردم به آنها آذوقه و مواد غذایی و حتی لباس می‌دادند. اما حالا شکل این پدیده تغییر کرده اما به نظر من ماهیت آن تفاوت چندانی با گذشته ندارد.

اما در مورد اینکه مردم جامعه در برخورد با این افراد باید چگونه رفتار کنند، واقعیت این است که تشخیص نحوه برخورد و رفتار سخت است. من خدوم گاهی اگر آذوقه و مواد خوراکی همراه داشته باشم به این کودکان کمک می‌کنم اما در مورد کودکانی که در کنار فروشگاه‌ها یا رستوران‌ها می‌ایستند و می‌خواهند برایشان اقلامی تهیه شود پیشنهاد می‌کنم که برایشان خرید نشود. چون درگیر تکدیگری می‌شوند. چون این رفتار همان تکدیگری است که شکل آن تغییر کرده است.

به‌نظر من بهترین راه کمک به این کودکان، این است که کمک خود را از طریق مراکز مردم نهاد و مؤسسات خیره معتمد به دست این کودکان و خانواده آنها برسانیم. در این صورت می‌توانیم مطمئن باشیم که کمک ما با کمترین آسیب به فرد دریافت‌کننده کمک به دست او خواهد رسید و مشکلی از مشکلات معیشتی او رفع خواهد کرد.

در حقیقت حضور کودکان در خیابان و اشکال متعدد آن، موضوع بسیار پیچیده‌ای است و سازمان‌ها و نهادهای اجرایی و حمایتی در حد توان خود فعالیت‌هایی را انجام می‌دهند اما بیش از این دیگر توان ارائه خدمات و انجام کار را ندارند.

گزارش «ایران» از چالش‌های مردم و کودکان خیابان

بن بست «ترحم-تکدیگری»

عکس‌ترنینی است

او تصریح می‌کند: به هر حال راه اول این است که به‌طور اصولی وضعیت اقتصادی به سطحی برسد که نه تنها قادر باشیم علاوه بر اینکه مانع فروافتادن گروه‌هایی از جامعه به سطوح پایین‌تر اقتصادی اجتماعی شویم بلکه بتوانیم آنها را که در این وضعیت تا شاید بخشی از مشکلات کم شود، طبیعی است که توان این سازمان‌ها در حد مشکلات ناشی از مسائل اقتصادی نیست. با تغییراتی که در کشور همسایه افغانستان پیش آمده، گروه‌های جدیدی وارد کشور می‌شوند که واقعاً توان هیچ‌گونه امرار معاش در کشور خود را نداشته‌اند و نیازمند حمایت در کشور ما هستند. از این‌رو شرایط سختی را می‌گذرانند و سازمان‌های حمایتی غیردولتی

شده باشند. از سوی دیگر به‌دلیل ناتوانی در انجام مشاغل تأمین‌کننده زندگی مطلوب نه تنها تن به مشاغل کم درآمد می‌دهند، بلکه کودکان خود را راهی خیابان‌ها می‌کنند تا در تأمین هزینه معیشت به آنها کمک کنند. البته در همه شهرهای کشور شرایط اینگونه نیست و برخی شهرها اصولاً مهاجر افغانی ندارند اما کودک خیابانی ایرانی در خیابان حضور دارد.

او با اشاره به اهمیت نحوه مواجهه افراد جامعه با این پدیده تصریح می‌کند: این کودکان با اصرار و فشار تلاش می‌کنند شما را به خرید ملزم کنند. چون سطح شناخت آنها به‌دلیل کودک بودن مناسب نیست و در شرایط خوبی هم بزرگ نشده‌اند از این‌رو

عادی شدن این معضل و تبدیل شدن آن به یک عادت رفتاری در جامعه کمک می‌کند و این کمک‌ها به کودکان نمی‌رسد و عواید آن نصیب فردی می‌شود که او را راهی خیابان ندیده می‌شود. گروهی دیگر اما معتقدند کمک نکردن به این کودک او را در شرایط بدتری قرار می‌دهد و شاید حتی باعث آسیب او از سوی فردی شود که او را مجبور به کار در خیابان می‌کند. اما به‌راستی در مواجهه با این کودکان چه باید کرد؟

◀ | **پرستور رفیقی** خبرنگار

پدیده کودکان کار یکی از پیچیده‌ترین مسائل اجتماعی و البته دردناک‌ترین موضوعاتی است که تاکنون پس از اجرای چند ده طرح سامان‌دهی همچنان در جامعه دیده می‌شود. گره کوری که انگار خیال گشوده شدن ندارد و هر از چندگاهی با شکلی جدید در جامعه خودنمایی می‌کند. کودکانی که باید در خانه همراه اعضای خانواده خود در امنیت زندگی کنند و درس بخوانند حالا اما به جبر، عطای درس خواندن را به لقایش می‌بخشند و در سرما و گرما در خیابان‌های بی‌رحم و پرخطر شهر قدم می‌زنند تا شاید در تأمین معیشت خانواده نقشی هرچند کوچک بازی کنند.

نان آوران کوچکی که روزی دستفروشی می‌کردند حالا در کسوتی جدید تلاش می‌کنند به خانواده خود کمک کنند. بسیاری از این کودکان به‌صورت تنها یا گروهی در فروشگاه‌ها یا سوپرمارکت‌ها با مردم درخواست کمک می‌کنند. درخواست خرید یک بسته نان که پس از چند دقیقه به آن تهیه‌نبر، برنج و روغن و گاهی کیک و بیسکویت هم اضافه می‌شود. کمک‌هایی که در بیشتر مواقع حس خوب ناشی از انجام آن با افزایش تعداد درخواست کنندگان به سردرگمی تبدیل می‌شود. از سوی دیگر دیده می‌شود که این کودکان یا پدر و مادرشان همین اجناس را با قیمت کمتر به فروشنده بازمی‌گردانند و اصلاً این اقلام بر سر سفره کودکان نمی‌رود. کارشناسان معتقدند این رفتار نوعی تکدی‌گری محسوب می‌شود که پس از شیوع کرونا و عدم خرید مردم از این کودکان افزایش یافته است.

خانم بهرامی یکی از افرادی است که در مواجهه با دختریکه‌ای برایش نان و برنج و چند قلم جنس دیگر خریده است. او می‌گوید: بعد از خرید اجناس مورد نیاز برای آن کودک حس خوبی داشتم اما هنوز از مغازه خارج نشده بودم که با کودک دیگری مواجه شدم که همین درخواست‌ها را داشت. برای او و کودک سوم هم خرید کردم و با وجود صرف هزینه بالا حس خوبی داشتم اما وقتی کودک چهارم در مقابلم ظاهر شد احساس کردم آنها تعداد بیشتری هستند و من نمی‌توانم برای همه‌شان خرید کنم. او ادامه می‌دهد: هنگامی که کودک چهارم مسافت طولانی با من آمد و درنهایت مشت و لگدی‌نثارم کرد ترس در جانم رسوخ کرد و به این موضوع فکر می‌کردم که نحوه برخورد صحیح با این کودکان چیست؟

■ **کمک کردن یا کمک نکردن؛ مساله این است!**
گروهی معتقدند نباید به این کودکان کمک کرد چون کمک‌های شهروندان به

نیمی‌دانیم می‌توانیم از طریق نهادهای حمایتی به کودکان کمک کنیم. به عقیده من شاید مهم‌ترین کاری که بتواند در شرایط فعلی به این کودکان کمک کند این است که هموطنان آستین بالا بزنند و سازمان‌هایی را که در این زمینه کمک می‌کنند حمایت کنند تا شاید بخشی از مشکلات کم شود. طبیعی است که توان این سازمان‌ها در حد مشکلات ناشی از مسائل اقتصادی نیست. با تغییراتی که در کشور همسایه افغانستان پیش آمده، گروه‌های جدیدی وارد کشور می‌شوند که واقعاً توان هیچ‌گونه امرار معاش در کشور خود را نداشته‌اند و نیازمند حمایت در کشور ما هستند. از این‌رو شرایط سختی را می‌گذرانند و سازمان‌های حمایتی غیردولتی

■ **مواجهه فردی با کودکان خیابان تیغ دولبه است**

فرشید یزدانی، مدیرعامل انجمن حمایت از حقوق کودکان کمک به این کودکان را تیغ دولبه‌ای می‌داند که در هر صورت عواقب ناخوشایندی به همراه دارد.

او در این باره به «ایران» می‌گوید: مواجهه فردی با این موضوع تیغ دولبه‌ای است که بخشی از آن احساس افراد جامعه است اما بخشی دیگر این است که کمک کردن پیامد‌هایی دارد و کمک نکردن هم می‌تواند کودک را در شرایط دشوارتر قرار دهد. در واقع اگر به این کودکان کمک کنیم ممکن است به نهادینه شدن و عادت شدن این رفتار که شکلی از تکدی‌گری است کمک کرده باشیم و اگر هم از کمک به آنها سر باز زنیم ممکن است کودک را در شرایط سخت و فشار زیاد قرار داده باشیم.

این فعال حوزه کودکان با اشاره به اینکه این امر بیش از آنکه کار کودکان باشد تکدی‌گری است، ادامه می‌دهد: درخواست کودکان در خیابان‌ها برای تهیه اقلام در واقع نوعی تکدی‌گری است که نیاز به حمایت اجتماعی دارد. درواقع این نوعی تکدی‌گری متفاوت است که در بیشتر مواقع صاحب فروشگاه یا سوپرمارکت هم با کودک متکدی همکاری می‌کنند. به همین دلیل معتقدم بیش از آنکه مردم بخواهند با کمک‌های خود نقشی در رفع این معضل اجتماعی داشته باشند باید نهادهای مرتبط حمایت‌های اجتماعی به گونه‌ای سامان‌دهی و گسترش یابند که بتوانند از میزان وقوع این پدیده بکاهند.

او تصریح می‌کند: عمده این کودکان به‌صورت خانوادگی در خیابان‌ها حضور پیدا می‌کنند و این نشانه گسترش فقر در جامعه است. بنابراین باید تصمیمات کلانی در این حوزه گرفته شود و سیاست‌های کلانی به اجرا درآید تا بتوان به مردم گفت که با مشاهده این کودکان به آنها کمک نکنید چون نهادهای حمایتی از آنها محافظت و حمایت خواهند کرد.

مدیرعامل انجمن حمایت از حقوق کودکان عنوان می‌کند: اگر دولت جدید رویکرد قدرتمندی در حوزه اجتماعی درپیش بگیرد و جهت‌گیری حذف فقر دوکانه را در حوزه اجتماعی تقویت کند می‌تواند گام‌های مؤثری در این حوزه بردارد. در این راستا، باید برنامه‌ای برای حل فقر کودکان پیش‌بینی و بودجه‌های لازم اختصاص داده شود. این برنامه‌ریزی باید مشارکتی باشد به این معنا که علاوه بر دستگاه‌های اجرایی، حمایتی و مراکز مردم نهاد و کارشناسان فعال در این حوزه باید افرادی از گروه‌های هدف یعنی خود این کودکان و خانواده آنها نیز در این برنامه‌ریزی جامعه‌محور مشارکت داشته باشند تا بتوان به نتیجه مطلوب دست یافت.

ممکن است از روش‌هایی استفاده کنند که از نظر ما خیلی پسندیده نباشد. از این‌رو توصیه می‌کنم صرف نظر از اینکه می‌خواهید به آنها کمک کنید یا نه، رفتارتان با این کودکان انسانی باشد. چون آنچه بیش از هر چیز به این کودکان صدمه می‌زند این است که شما به‌دلیل رفتار و سماجت با آنها برخورد‌های طردکننده، تحقیرکننده و حتی خشن داشته باشید. وامقی می‌گوید: کمک به کودکان خیابان می‌تواند به‌صورت مستقیم و خرید جنس باشد و یا به شکل حمایت از نهادهایی باشد که به این کودکان و خانواده‌های آنها کمک می‌کنند. در واقع اگر کمک مستقیم به کودکان و خرید اجناس برای آنها را درست